

ÖZET

90'lı yılların ortalarından başlayıp günümüzde de devam eden Suratına Tiyatro akımı alışıldık oyunların tersine cinselliği, kirli dili ve çıplaklığı sahneye bolca taşır. Mark Ravenhill'in oyunlarının çoğu bu özellikleri taşımasına karşın, *The Cut* (Kesik) oyunu bu anlamda farklılık gösterir. Oyun daha çok bireysel ve aile içi sorunları ele alır. Her ne kadar uğraşa da kişinin istediklerini elde edememesi, oyunun eksenini oluşturur

THE INDIVIDUAL'S STRUGGLE TO CHANGE: MARK RAVENHILL AND THE CUT

In-Yer-Face-Theatre, starting from mid 1990s until today, aims at conveying nudity, sexuality and filthy language to the stage. Although these features are visible in most of Mark Ravenhill's plays, The Cut, in a sense, differs from the other plays in that it mainly deals with interpersonal and family relationships. No matter how hard the character struggles, he cannot get what he has expected.

Anahtar Kelimeler : Mark Ravenhill, Suratına Tiyatro, cinsellik, aile sorunları, Kesik
Key Words : Mark Ravenhill, The Cut, In-Yer-Face- Theatre, Sexuality, Family problems

1966 doğumlu Mark Ravenhill hem yönetmen hem de oyun yazarı olarak 90'lı yılların ortalarından başlayıp günümüzde de devam eden üretkenliği bağlamında giderek adından daha çok söz edilen oyun yazarları arasındadır. Adı Sarah Kane ve Anthony Neilsen ile birlikte sıkça anılır olan ve Suratına Tiyatro ya da Yüzleştirmeci Tiyatro (In-Yer-Face Theatre) olarak adlandırılan akımın içinde yer alan Ravenhill'in sahneye taşıdığı konular önceki onyıllardaki oyun yazarlarından oldukça farklıdır. Alex Sierz'in deyişiyle "90'ların en kışkırtıcı yeni yazarları- Anthony Neilsen, Sarah Kane ve Mark Ravenhill- o dönemde yazdıkları oyunların sayısına fazlasıyla ağır basan bir etkiye sahipti. Çalışmalarının kalitesi birbirini tutmasa da etkileri güçlü kalmayı başardı. Yaptıkları şey, tiyatro dilini dönüştürüp daha doğrudan, çığ ve açık kalmaktı. Sadece tiyatroya yeni bir kelime dağarcığı kazandırmakla kalmadılar, tiyatroyu daha deneysel olmaya, saldırganca seyircinin hissetmesini ve tepki vermesini hedeflemeye yönelttiler. Tabii ki, tüm tiyatro türleri seyircinin duyguları üzerine tasarımlara sahiptir; ama Suratına Tiyatro'yu tanımlayan, yoğunluğu, maksatlı acımasızlığı ve aşırılığa olan insafsız bağlılığıydı. Neilson, Kane ve Ravenhill'in yanı sıra bu dönemde birçok başka yazar da ortaya çıktı; birkaç yıl içinde çalışmaları Avrupa'nın dört bir yanında sahnelendi, dünyaya ihraç edildi. Birçoğu, oyunlarının film uyarlamalarını yapmaya koyuldu, yeni duyarlılığa dair hayli bireysel tanımlarını dar tiyatro çevresi dışındaki seyircilere tanıttılar"¹.

Bu yazarların oyunlarında izleyiciyi en çok etkileyen olgulardan biri- belki de en önemlisi- cinselliğin, çıplaklığın sahnede bolca kullanılmasıdır. Hemen hemen bütün sanat dallarında -resim, heykel, film vs.- bu olgunun kullanılageldiği bilinen bir gerçektir. Ama tiyatrodada- sahnede- kullanımı bir anlamda daha farklı etki yaratma gücüne sahiptir denebilir. Çünkü " Sahnedeki çıplaklık, çok basit bir nedenden ötürü, filmlerde, tabloları ya da heykellerdekinden daha kuvvetlidir; çünkü gerçek bir insan karşınızda durmaktadır. Kamera açıları ya da incir yapraklarının arkasına saklanması mümkün olmayan oyuncunun çıplaklığı, insanın güzelliğinin yanı sıra zayıflığını, direnci ve ölümlü olduğumuzu gösterir. Çıplak vücudun içsel savunmasızlığı bir çok mecazi anlam taşıyabilir: Ahlaken ' korunmasız' ya da yanılısalmalardan 'arınmış' olabilir. Bunun dışında, giysilerinizi çıkarmak siyasi gücü, gelenekten kopuşu gösteren bir eylem ya da izleyicinin çıplak olmakla ilgili karışık duygularını dışa vuran bir ifade gibi de görülebilir"².

* Y. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi ABD, 25240, Erzurum, parlake@atauni.edu.tr

1- Sierz, Alex, *Suratına Tiyatro*, Faber and Faber, 2009, Çev: Selin Girit, s.15

2- Sierz, Alex, a.g.e., s. 23

Mark Ravenhill'in oyunları arasında tüm bu özellikleri taşıyan ve sahnelendiğinde sert tepkiler alan, hatta kısmen de olsa- oyun afişlerinde- sansüre uğrayan oyunu Shopping and Fucking dir. Bu oyun Suratına Tiyatro'nun temel özelliklerini tam olarak sahneye taşımakla birlikte günümüz toplumlarında giderek yaygınlaşan ve ciddi sorun olmaya yüz tutan uyuşturucu batağına düşmüş gençleri ve bunların gerekli parayı bulabilmek için nasıl çırpındıklarını, çoğu zaman vücutlarını satmaktan çekinmediklerini konu edinir.

Gerek öteki oyunlarında gerekse The Cut oyununda konular bildik sıradan şeyler üzerinde odaklanır. Tanrısal güce sahip kahramanlara yer yoktur artık. Sorun sahibi bildik kahramanlardır. Ravenhill'in deyimiyile:

Sanırım... Yeni öykülere gereksinimimiz var... Ve kanımca uzun zaman önce büyük öyküler vardı. İçine tüm yaşamımızı sığdırabileceğimiz kadar büyük öyküler. Tanrıların ve Kaderin güçlü elleri. Aydınlığa doğru yolculuk. Sosyalizme Yürüyüş. Ama hepsi öldü bunların, ya da dünya gelişti... Ya da unuttu onları, artık şimdilerde kendi öykümüzü kendimiz yaratıyoruz. Küçük öyküler.³

Her ne kadar ismi küçük olsa da bu ve bunun gibi oyunların konusu küçük, büyük geniş bir kesimi, özellikle genç kuşağın içine düştüğü çıkmazları yansıtmaları bakımından çarpıcı olsa gerek. Bir anlamda "Ravenhill ve çağdaşlarının oyunlarında gittikçe yaygınlaşan küreselleşme ve tüketim toplumunun izleri görülebilir."⁴

Ravenhill'in 23 Şubat 2006 yılında Londra, Donmar Warehouse'da sahnelenen oyunu The Cut (Kesik) birçok açıdan Suratına Tiyatro ya da Yüzleştirmeci Tiyatro geleneğinden yoksun sayılabilir. Yazarın en çok ses getiren oyunları ile The Cut arasındaki tek ortak noktanın aynı oyun yazarının kaleminden çıkmış olmalarıdır denilebilir. The Cut oyununda, öteki oyunlarında yoğun olarak işlenen cinsellik, çıplaklık, şiddet yok denecek kadar azalmıştır. Tüm bunların yerini kendisi, ailesi ve kurumlar bağlamında bir şeyleri yoluna koymak isteyen, aile ilişkilerini, sorunlarını masaya yatıran karakterin davranışları ön plana çıkar.

The Cut acı verici, pek de etik olduğu düşünülmeyen bir dizi karmaşık cerrahi müdahale olarak verilir. Bu müdahaledeki amaç, bunu isteyen kişi ya da kurbanı istemediği tutkularından, hatta bazı durumlarda kişiliğinin belli başlı yönlerinden arındırmak olarak ortaya çıkar. The Cut bu yönüyle vücudun belli bir bölümünün işlevinin köreltilmesi olarak da algılanabilir ama kaybedilen ya da kişilerin varlığından kurtulduğu bu organ ya da işlevin kesin olarak ne olduğu açıklanmak yerine izleyicinin, okuyucunun yorumuna bırakılır, açıklığa kavuşmaz. Ravenhill'in kendisi de oyununa yazdığı önsözde "The Cut tamamen düş gücünün ürünüdür...; o gizli kalmış bir korkudur ve bu aklımızdan geçen bir çok şey olabilir. Oyunun sizlerde ne gibi siyasi, duygusal ya da felsefi düşünceler uyandırdığına bakın. Bu herkes için farklıdır"⁵ der.

The Cut, kahramanı Paul'un kendisine operasyon yapılmasına çok istekli davranan John'a bunu uygulamakta sergilediği isteksiz davranışlarıyla başlar, görüldüğünün tersine pek de yolunda gitmeyen aile ilişkileri üzerine karısı ile arasında geçen konuşmalar, bazı aile sırlarının ortaya çıkması ile devam eder ve sonunda değişen yönetim tarafından Paul'un kendisini hapishanede bulmasıyla biter.

Oyunun başlarında Paul ile John'un konuşmaları her ikisinin de bir şeylerin hazırlığında oldukları izlenimi uyandırır. Klinikte yapılacak operasyon için belli başlı dosyaların, bilgilerin hazır olması gereklidir. Paul'un "Bak... Ben otoriteyim. Güç benim..."⁶ şeklinde kendisini övüp ön plana çıkarması, onun kendini işine nasıl kaptırdığını gösterir. Ayrıca söylemlerinde zaman zaman kendisini sıra dışı gösterme isteğinden olsa gerek abartıya kaçmaktan geri kalmaz Paul. Ne de olsa yetki ondadır. O her şeyin en iyisini bilen birisidir. O kadar ki " Kendisine doğrultulan ve ateşlenen silahtan çıkan mermiyi görüp tam zamanında kenara kaçmayı başarabilen biri"⁷ için klinikte operasyon yapmak çocuk oyuncağıdır. Bu kadar kolay olmasına ve gerekli hazırlıklar tamam olmasına karşın yine

3- Ravenhill, Mark, **Shopping and Fucking**, London, Methuen, 2001, s.66

4- D'Monte, Rebecca& Saunders, Graham, Cool Britannia? British Political Drama in the 1990s, Palgrave, 2007, s.7

5- Ravenhill, Mark, Plays 2, Methuen, London, 2008, s.x

6- Ravenhill, Mark, Plays 2, Methuen, London, 2008, s.183

7- Ravenhill, Mark, Plays 2, Methuen, London, 2008, s.185

de Paul'ün, John'a uygulayacağı operasyon için çok da istekli olmaması, onun bu konuda bazı çek inceleri olduğu izlenimi uyandırır:

Paul: *Biz değişimin gücüyüz... Böylece diğer seçeneklere de bir göz atalım.*

John: *Hayır.*

Paul: *Bakacağız.*

John: *Hayır.*

Paul: *Hayır mı?*

John: *İstiyorum... Kesik için buradayım. Kesik işini istiyorum. Burada olmamın sebebi bu. Kesik.*

Paul: *Ben de seçenekler için buradayım... Ve ben masanın bu tarafında olduğuma göre seçeneklere bakacağız. Senin tercihlerine de bakacağız. Tamam mı?*

John: *Peki.⁸*

Bu seçenekler arasında hapisanenin de olması ilginçtir. Çünkü ruhsal bozukluğu olanların hapse atılması gerektiği özellikle Paul'un dile getirdiği seçeneklerdendir. Bunun gerçeği ne kadar yansıttığı belli değildir. Bunu John'u düşüncesinden caydırmak için mi yapıyordu yoksa gerçekten buna inanıyor mudur bu kesinlik kazanmaz. Bir bakıma bu Paul'ün John'ı vazgeçirme, oyalama takitiği gibi düşünülebilir. Öte yandan Paul yine oyalamak amacıyla olsa gerek seçenekler arasında ordu ve üniversiteye gönderme yapsa da John bu operasyonda kararlıdır ve tek istediği bu operasyonun bir an önce yapılmasıdır. Ne tür bir operasyon olacaktır bu? Hangi sorunlu duygu ya da parçadan arındırılacaktır John? Bu ve benzer sorular oyunda yanıt bulmaz ama bilinen tek şey burasının istekli insanlara bir dizi operasyon uyguladığıdır. Bu operasyon fiziksel olabildiği gibi duygusal, ruhsal anlamda da iyileştirme sağlamaktadır. İkili arasında geçen konuşmalar Paul ile ilgili bir gerçeğin yavaş yavaş ortaya çıkmasını sağlar. Paul 'ün " Burada ne yaptığımı eşime anlattığımı düşünüyor musun? Sanıyor musun çocuklarım...? Biri hapiste biri üniversitede. Burada yaptıklarımı çocuklarıma anlattığımı mı düşünüyorsun? Bunları hiç düşündün mü?"⁹ şeklindeki sözleri eşi ve çocuklarının onun ne yaptığından habersiz olduğunu göstermesi açısından ilginçtir. Resmi bir kurumda çalıştığı bilinmesine karşın yaptığı işin ne olduğunun kendi ailesi tarafından bilinmemesi, onu bu göreve getiren yönetimin de gerçekte sanıldığığının tersine çok şeffaf ve iyi niyetli olmadığı düşüncesi yaratır denebilir. Bu klinikte Paul'ün bir de yardımcısı vardır. Bu Gita adında bir kızdır. Yaptığı şey oraları düzenlemek, operasyon için aletleri ve ortamı hazırlamaktır. İlginç olan şey oyun boyunca Gita'nın hiç konuşmamasıdır. Sadece Paul'ün dediklerini yerine getirir. Aletleri hazırlar, getirir, götürür... O kadar. Bu sessiz duruş onun da bir dizi operasyon geçirmiş olma olasılığını zihinlere taşır. Bu kadar önemli sayılan ve yönetim tarafından desteklenen bir klinikte çalışan birinin olur olmaz bir anda konuşması istenmeyen sonuçlar doğurabileceğinden böyle bir yola başvurulmuş olabilir. Ama yine de bunu destekleyecek bir kanıt sunulmaz. Öte yandan kurumun yöneticisi Paul ile çalışanı Gita arasındaki bir benzerlik gözden kaçmaz. Paul konuşabildiği halde burada yaptıklarından çevresine söz etmez, Gita zaten konuşmıyordu. Sadece duyup gerekli emirleri yerine getiriyordu. Bir bakıma hem Paul hem de Gita bu sırrı paylaşıyordu.

Paul ile John arasında geçen uzun konuşmalar Paul'ün isteksiz tavırlarında yeniden yoğunlaşır. John ne kadar operasyon yapılmasında istekliyse, Paul de aynı şekilde yapmamakta direnir. John'a operasyonun vereceği fiziksel ve ruhsal şiddeti uzun uzun anlatarak vazgeçirmeye uğraşır. Ama tüm bu uğraşlar sonunda kazanan, istediğini zorla da olsa alan John olacaktır:

Gita ışıkları söndürür. Zifiri karanlıktır.

Paul: *Cut (Kesik) için buradasın. Lütfen kendini bunun için hazırla.*

Uzun bir duraklama.

8- Ravenhill, a.g.e. , s.186

9- Ravenhill, a.g.e., s.189

Paul: İstemiyorum...

John: Yapmak zorundasın.

Paul: Lütfen, yapamam.

John: Şimdi. Haydi, yap şimdi.

Paul: Lanet olsun. Lanet olsun. Lanet olsun. Kesik başlıyor.

Uzunca bir duraklama. Aletler vücuduna girerken John kesik kesik nefes alıp verir.

John: Teşekkürler. Teşekkürler. Teşekkürler.¹⁰

Oyun boyunca John'a nasıl bir operasyon uygulandığı ya da hangi sıkıntısından kurtulduğuna ilişkin bir ipucu verilmediği gibi, John bir daha sahnede görünmez. İsteksizce de olsa Paul operasyonu yapmıştır ama bundan huzur yerine huzursuzluk duyması bazı soruları da beraberinde getirir. Gerçekten başarılı olmuş mudur? Paul neden isteksiz davranmıştır? Mademki yasadışı bir iş yapmıyor o zaman bu direncin, isteksizliğin nedeni nedir? Ravenhill tüm bu soruların yanıtını bize bırakır. Paul isteklerinde başarıya ulaşamamış, istediği değişimi yapamamıştır.

Paul'ün iş yaşamı yanında bir de aile yaşamı olduğu gerçeği ve bu yaşamın da bazı sorunlarla birlikte devam ettiği eşi ile aralarındaki konuşmalarda açığa çıkar. Çünkü konuşmalar gerginlik doludur. Kendi sorunlarını tartışıp çözüm arayacak yerde evlerinde çalışan Mina adındaki kız hakkında konuşup dururlar. İşe devam edip etmemesi, tavırları vs. Üniversitede okuyan ve en çok annesinin kekini seven Stephen adında oğulları vardır. Ama bunlardan daha da önemlisi kendi aralarında karı koca olarak ikisinin birlikte çözüme kavuşturması gereken ortak sorunlarının varlığı söz konusudur. Paul'ün eşinden gizlediği en önemli şey klinikte gerçekte neler yaptığıdır:

Paul: Bir günü daha bitirdim ve istediğim tek şey senin yanına gelmek, seninle oturmak, yemek, okumak ve...

Susan: Ne yaptın?

Paul: Hum?

Susan: Bugün ne yaptın?

Paul: Oh. Hiçbir şey.

Susan: Hep böyle diyorsun... Gerçekten mi? Hiçbir şey mi?

Paul: Şey, hiçbir şey... Rakamlar, tablolar, raporlar, dosyalar.

Susan: Aa.

Paul: Benim bir unvanım var. Bir bürom var. Büyük bir bürom var. Ama gerçekten, gerçekten ben sadece lastik bir damgayım.

Susan: Hayır değilsin... Ne yaptığını kafamda canlandırmaya çalışıyorum. Öğleden sonra karanlık odada yatağıma uzanıyorum. Ve Mina sürekli bir şeyler kırıyor... Şimdi ilaçlarımı alsam iyi olur. Onu engellemeye çalışırken senin ne yaptığını kafamda canlandırmaya çalışıyorum.¹¹

Ama Susan ne kadar uğraşsa da eşinin gerçekte büroda neler yaptığını tam olarak onun ağzından öğrenemeyecektir. Paul'ün eşine ne yaptığını anlatması bir yana bu tür bir sorgulama canını sıkırmıştır. Bu can sıkıntısı ve zora gelememe Paul'ün " Küçük, değersiz, aptalca şeyler. Öğleden sonra uzanıp yatmak. Lanet olası öğleden sonra ne diye yatağa uzanıyorsun? Öğleden sonra yatmamalısın. Derdin ne senin? Bir sorunun yok. Eğer bir sorunun varsa sana daha iyi lanet olası bir hastane bulacağız"¹² sözleri ile açığa vurulur. Bu sözler ise Paul'ün sorguya çekilme karşısında savunmaya geçme, dahası üste çıkma çabasının bir yansıması olarak görülebilir. Paul'ün canını sıkın şeyin sadece eşi tarafından sorgulanması olmadığı konuşma aralarında ortaya çıkar:

Paul: Bu gece birlikte olacak mıyız?

Susan: Bilmiyorum.

10- Ravenhill, a.g.e., 189

11- Ravenhill, a.g.e., s. 208-209

12- Ravenhill, a.g.e., s.209

Paul: Gerçekten mi? Gerçekten mi? Bilmiyor musun?
Susan: Nerden bileyim?
Paul: Belki çünkü...
Susan: Bu önceden planlayacağımız bir şey değil ki.
Paul: Hayır.
Susan: Daha çok birdenbire plansız olsun istiyorum.
Paul: Altı ay oldu.
Susan: Öyle mi?
Paul: Evet, tam altı ay.¹³

Paul, işyerinde bir şeyleri değiştirme çabasının yanı sıra aile içi ilişkilerde de yolunda gitmeyen şeyleri değiştirme isteğini sürekli yineleyip durur. Yolunda gitmeyen şey salt Paul'un iş yaşamı ile sınırlı olsa belki bir anlamda daha iyi hissedecektir. Ama öyle değil, tam tersine hiçbir yerde istediği düzen yoktur Paul'un. Aile yaşamı da huzur dolu olmaktan uzaktır. Sorunlar vardır ama açıkça ortaya konulmamış, konuşulmamış gibidir. Her ne kadar Paul eşi Susan'a ne iş yaptığını anlatmasa da Susan, Paul'un işyerinde olanları yaklaşık olarak tahmin edebiliyordu. Ama Susan tahminlerinde ne kadar haklı olursa olsun, Paul tarafından kesin bir dille doğrulanmaz, kaçamak cevaplarla yetinmek zorunda kalır. Eşi ile konuşmalarına bakıldığında Paul, işyerindekinden çok farklı bir kişilik çizer. Zaman zaman ağlama krizlerine bile girer. Çalıştığı yerde çok iddialı sözler eden kişiden şimdi evde eser yoktur. Paul'un sıkıntılarının tek nedeninin eşi ile olan sorunlar olmadığı, işyeri ile ilgili yolunda gitmeyen bir şeyler olduğu Paul'un "Cut ile ilgili. Hükümet içinde. Reform konuşuluyor. Reform olacağı konuşuluyor. Öğrencilerle ilgili değil. Hükümet içinde hareketlenmeler var"¹⁴ sözlerinden anlaşılır. Paul sonunda kısmen de olsa eşini ikna edebilmiştir. Ama sadece aynı odayı paylaşacaklardır. İşyerinden sonra Paul bu kez evde istediğini yapamamış, ikinci kez isteği boşlukta kalmıştır. Bir şeyleri değiştirmeye çalışırken gördüğü direnç karşısında ödün veren, kabullenen kendisi olmuştur bir kez daha.

İsteddiği yönde değişimlerin olmadığı Paul'un bir odada oğlu Stephen ile konuşmasında görülür: " İşte buradasın. Sana bakıyorum. Halen öyle görünüyorsun... Hiçbir şey değişmedi... Bana kalırsa. Hiçbir şey değişmedi."¹⁵ Paul için hiç bir şey değişmemiş olsa da o bir anlamda çevresindeki değişimleri görmek istemiyordur. Oysa oğlu Stephen için durum babasının düşündüğünden farklıdır. Ona göre " Sanki... Dünya değişti. Ve ben de değiştim."¹⁶ Paul'un düşüncelerinin tersine bir şeylerin değiştiği kesin gibidir. Değişmemiş olsa o yine eski işinde, evinde ailesiyle birlikte olması gerekirken, şimdi değişen yönetim tarafından görevinden alınmakla kalmamış, hapse atılmıştır. İçeridedir Paul. Dışarıda neler olup bittiğini öğrenmek ister oğlundan. O hapse atıldıktan sonra hamile olan hizmetçileri Mina bebeğini kaybetmiş, mezarını annesi Susan kazmıştır. Bu ise Paul için inanılmazdır çünkü artık dünyada iyi adına pek fazla şey kalmamıştır. Oysa oğlu Stephen babası için aynı şeyleri düşünmemektedir:

Paul: Yani ben kötü biri miyim?

Stephen: Evet.

Paul: Aa.

Stephen: Evet. Kötü yönetimler vardır. Kötü davranışlar vardır. Kötü insanlar vardır. Bütün bu kötü şeylerin var olduğunu söylüyorum. Evet. Kötülük vardır. Ve sen kötüsün. Sen osun. Benim babamsın ve kötüsün. Söyleyeceklerim bu kadar. Evet. Evet.

Paul: Sen dürüstsün... Biz hiç dürüst olmadık. Ben. Annen. Hiçbirimiz. Biz dürüst değildik ama sen...

Paul bir anlamda tüm yaptıklarından, isteyip de değiştiremediklerinden söz ederken kötü işler yaptığını itiraf etmektedir. Kendince ne kadar kötü biri olsa da bir şeyleri değiştirme uğraşı vermiş

13- Ravenhill, a.g.e., 211

14- Ravenhill, a.g.e., s.222

15- Ravenhill, a.g.e., 223

16- Ravenhill, a.g.e., s.224

ama bunda başarılı olamamıştır. Oğlu Stephen'a bu konuda güvenmek, onun kendisinden daha dürüst olduğunu bilmek hapisanede Paul'a teselli verecek, acılarını hafifletecektir.

Bu andan itibaren Paul'ün tek isteği ailesinin daha mutlu yaşamasıdır. Bir şeyler değişmiş ama bu değişimler onun istediği türden olmamıştır. Oyunun başında yetke sahibi kişi şimdi oğluna “dışarıda daha iyi bir dünya olduğunu” söyleyecek kadar açık sözlüdür. Ravenhill bunu söyletirken hiçbir şeyin değişmez olmadığını, bir şeylerin sürekli değişime açık olduğunu ve bu değişimin her zaman istenen doğrultuda, beklentiler yönünde olmayacağını vurgular gibidir.

KAYNAKÇA

- D'MONTE, Rebecca & SAUNDERS, Graham, (2008), *Cool Britannia? British Political Drama in the 1990s*, Palgrave, New York.
- EDGAR, David, (1999), *State of Play: Playwrights on Playwriting*, Faber and Faber, London.
- INNES, Christopher, (1992), *Modern British Drama 1890-1990*, Cambridge: Cambridge University Press.
- RAVENHILL, Mark, (1997), *Shopping and Fucking*, Methuen, London.
- RAVENHILL, Mark, (2008), *Plays 2*, Methuen, London.
- SIERZ, Alex, (2000), *In-Yer-Face-Theatre*, Faber and Faber, London.
- SIERZ, Alex, (2009), *Suratına Tiyatro, Britanya'da In-Yer-Face Tiyatrosu*, çeviren: Selin Girit, Mitos Boyut, İstanbul.
- WANDOR, Michelene, (2001), *Post-War British Drama*, Routledge, London

